

تحلیل وضعیت مدیریت روابط بین‌المللی در حیطه‌ی بهره‌گیری از اساتید و کارشناسان خارجی و برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجویان خارجی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰

علیرضا فرج‌اللهی: عضو هیأت علمی، گروه فیزیک پزشکی و عضو مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

ابوالقاسم امینی*: عضو هیأت علمی، گروه آموزش پزشکی و عضو مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

محمدرضا رشیدی: عضو هیأت علمی، گروه شیمی دارویی، دانشکده‌ی داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

عباس شهبازی: عضو هیأت علمی، گروه انگل‌شناسی و عضو مرکز تحقیقات بیماری‌های عفونی و گرمسیری، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

صابر اعظمی آغداش: دانشجوی دکترای تخصصی، گروه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی و عضو مرکز تحقیقات علوم مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

چکیده: مطالعه‌ی حاضر با هدف تحلیل وضعیت مدیریت روابط بین‌المللی در حیطه‌ی بهره‌گیری از اساتید و کارشناسان خارجی و برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجویان خارجی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ انجام گرفته است. این مطالعه از نوع مطالعات توصیفی بوده و داده‌های مورد نیاز با استفاده از ۲ چک لیست که یکی برای تحلیل وضعیت دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و دیگری برای تحلیل برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت برگزار شده برای دانشجویان خارجی که از طریق بررسی متون و ۵ جلسه پانل خبرگان طراحی شده بودند و در کل شامل ۶۵ سؤال بودند، استفاده گردید. از روش نمونه‌گیری سرشماری برای انتخاب موارد دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و دوره‌های آموزشی استفاده شد. دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه‌ی دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی عملکرد ضعیفی داشته است به طوری که در هیچ یک از موارد آیین‌نامه، اولویت‌بندی، برنامه‌ریزی، ارزشیابی، نظر سنجی و بازخورد، حتی حداقل موارد نیز رعایت نشده بود. برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجویان خارجی نیز هیچ یک از گویه‌های مورد نظر در هیچ یک از دوره‌های آموزشی کوتاه مدت رعایت نشده بود.

واژگان کلیدی: تحلیل وضعیت، کارشناسان خارجی، دوره‌های آموزشی، دانشجویان خارجی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

*نویسنده‌ی مسؤؤل: عضو هیأت علمی، گروه آموزش پزشکی و مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

(Email: draamini@yahoo.com)

مقدمه

راستا می‌تواند راهکار مؤثر و کارآمدی باشد (فتیحی و جاگاه و همکاران، ۲۰۱۱). دانشگاه علوم پزشکی تبریز نیز یکی از دانشگاه‌های بزرگ علوم پزشکی ایران می‌باشد که سهم بسزایی در انجام تحقیقات در سطح کشور دارد که در سال‌های اخیر از کارشناسان و متخصصان کشورهای زیادی جهت انتقال تجربیات و یافته‌های خود دعوت به عمل آورده است و همچنین در این راستا همکاری‌های مناسبی با بسیاری از کشورها در زمینه‌ی آموزش دانشجویان و اساتید آن کشورها داشته است. با توجه به اهمیت و جایگاه روابط بین‌المللی و استفاده از تجارب و توانمندی‌های کارشناسان و متخصصان سایر کشورها، هدف مطالعه حاضر ارزیابی عملکرد دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه دعوت و استفاده از تجربیات و نظرات متخصصان و کارشناسان خارجی و همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجویان خارجی مشغول در دانشگاه علوم پزشکی تبریز می‌باشد. با این امید که بتواند نقش مؤثری در افزایش بهره‌وری و استفاده از کارشناسان و متخصصان خارجی و همچنین گسترش هرچه بیشتر همکاری‌های مشترک با سایر کشورها داشته باشد.

روش کار

این مطالعه از نوع مطالعات توصیفی بوده که به تحلیل وضعیت دعوت و بهره‌گیری از اساتید و کارشناسان خارجی و همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی تبریز طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ پرداخته است. به این منظور تمامی مستندات و شواهد موجود در زمینه دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی برای دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی تبریز جمع‌آوری گردید. در این مطالعه روش نمونه‌گیری به صورت سرشماری بوده یعنی تمامی موارد و اسناد و اطلاعات موجود مورد بررسی قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها چک لیست‌های تهیه شده به وسیله ۷ نفر از کارشناسان و متخصصان حیطه پژوهش بود که طی ۵ جلسه طراحی گردیده بود. روایی چک لیست‌ها به روش اعتبار محتوا و با استفاده از نظرات ۱۰ نفر از متخصصان و کارشناسان این حیطه انجام گرفت و پایایی آن به وسیله روش‌های آزمون - باز آزمون مورد بررسی قرار گرفت. در این مطالعه از ۲ چک لیست که یکی برای تحلیل وضعیت دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و دیگری برای تحلیل برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت برای دانشجویان خارجی که خود شامل ۷ بخش می‌شد و در کل شامل ۶۵ سؤال بودند استفاده گردید.

پژوهش، یک تلاش نظام‌مند، کنترل شده و دارای ساختار منطقی است که پدیده‌ها و فرایندهای اجتماعی بین آن‌ها را با هدف توسعه‌ی دانش و معرفت مطالعه می‌کند (لندری و همکاران، ۲۰۰۶). اما انجام این تحقیقات زمانی ارزشمند است که نتایج آن‌ها به خوبی منتقل شود (هانی و همکاران، ۲۰۰۳). مطالعات انجام گرفته در کشورهای مختلف جهت شناسایی موانع انتقال نتایج پژوهش نشان داده است که پایین بودن آگاهی و نگرش محققان، عدم اختصاص بودجه کافی برای انتقال دانش، فقدان ارتباط مؤثر بین تولیدکنندگان و استفاده‌کنندگان دانش از طرق مختلف نظیر برگزاری جلسات، عدم تعهد و اولویت‌دهی بسیاری از دانشگاهیان به انتقال دانش از عوامل عمده‌ی موانع انتقال دانش در سازمان‌هاست. راهکارهایی نظیر ایجاد مراکز اطلاع رسانی، ارزش‌گذاری به فعالیت‌های انتقال دانش و ایجاد ساختارهای ویژه برای انتقال تجربیات و یافته‌ها می‌توانند فرایند انتقال دانش را تسهیل نمایند (هنکی، ۲۰۰۰). یکی دیگر از راهکارهای مؤثر در زمینه انتقال دانش و تجربیات، برقراری شرایط مناسب جهت انتقال تجربیات محققان از طریق برقراری ملاقات و مسیرهای ارتباطی مؤثر بین محققان کشورهای مختلف می‌باشد (مجدزاده و همکاران، ۲۰۰۹). از سوی دیگر امروزه دانشگاه‌ها تحت تأثیر رویدادها و شرایط جهانی قرار گرفته‌اند و به عنوان نهادهایی برای حذف فاصله بین فناوری و تقویت مبادلات علمی، آموزشی و فرهنگی میان ملل و فرهنگ‌ها نقش بسزایی بر عهده دارند. از طرف دیگر، رشد روزافزون ارتباطات اجتماعی در قرن حاضر، حوزه‌های مختلف زندگی اجتماعی از جمله نظام آموزش عالی را با دو پدیده همسو ولی متمایز، یعنی جهانی شدن به معنای یکی شدن و بین‌المللی شدن به معنای همکاری و شریک شدن روبه رو کرده است (شرقی، ۲۰۰۹). بین‌المللی شدن نظام آموزش عالی پیامدهای مثبت زیادی همچون گسترش مهارت‌های ارتباطی بین فرهنگی (گرازیگ و رین هارت، ۲۰۰۶)، افزایش زمینه‌های مطالعاتی (لاسک، ۲۰۰۴) افزایش همکاری‌های بین‌المللی، تقویت تحقیقات و تولیدات علمی (کینگ، ۲۰۰۶) را فراهم ساخته است. زمانی دانشگاه‌ها می‌توانند مشکل‌گشا باشند که آموزش و پژوهش در آن‌ها از کیفیت مطلوبی برخوردار باشد. یکی از روش‌هایی که دانشگاه‌های کشورهای در حال توسعه می‌توانند برای بهبود کیفیت به کار برند، برقراری ارتباطات بین‌المللی است (گلاکو و کیس، ۲۰۰۳). دعوت از کارشناسان و متخصصان صاحب نظر سایر کشورها در این

مستندات موجود در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، مستندات موجود در دانشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی و سایر ارگان‌های درگیر در دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و برگزاری دوره‌های آموزشی و همچنین مصاحبه با متولیان و برگزارکنندگان دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت تکمیل گردید. جهت جمع‌آوری داده‌ها از مسؤولان مربوطه مجوزهای لازم کسب گردید و همچنین جهت رعایت مسائل اخلاقی محققان متعهد گردیدند در انتشار نتایج هیچگونه نامی از اساتید و کارشناسان دعوت شده و همچنین متولیان دعوت کننده و برگزار کننده دوره‌ها برده نشود. داده‌ها بعد از استخراج وارد نسخه ۱۹ نرم‌افزار SPSS گردید و با استفاده از آمارهای توصیفی گزارش گردید.

یافته‌ها

در این مطالعه وضعیت دعوت و بهره‌گیری از ۱۸ استاد و کارشناس خارجی و دوره‌ی آموزشی کوتاه مدت برگزار شده برای دانشجویان خارجی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز با استفاده از چک لیست‌های محقق ساخته روا و پایا شده مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج تحلیل وضعیت دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی در جدول ۱ و وضعیت برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت در جدول ۲ آورده شده است.

مشخصات چک لیست‌های مورد استفاده در زیر توضیح داده شده است.

- الف- چک لیست مربوط به دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی- شامل ۲۰ سؤال.
- ب- چک لیست مربوط به برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت برای دانشجویان خارجی- شامل ۷ بخش زیر:
  - ۱- چک لیست مربوط به بایگانی مستندات دوره‌های آموزشی کوتاه مدت- شامل ۱۹ سؤال.
  - ۲- چک لیست مربوط به هماهنگی اداری و تدارکات دوره‌های آموزشی کوتاه مدت- شامل ۵ سؤال.
  - ۳- چک لیست مربوط به اطلاع‌رسانی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت- شامل ۵ سؤال.
  - ۴- چک لیست مربوط به ثبت نام در دوره‌های آموزشی کوتاه مدت- ۶ سؤال.
  - ۵- چک لیست مربوط به منابع آموزشی دوره‌های آموزشی کوتاه مدت- ۶ سؤال.
  - ۶- چک لیست مربوط به محل برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت- ۲ سؤال.
  - ۷- چک لیست مربوط به گواهی پایان دوره، دوره‌های آموزشی کوتاه مدت - ۲ سؤال.
- سؤالات چک لیست‌ها به صورت دو گزینه (بله) و (خیر) بود. چک لیست‌ها توسط دو نفر از محققان از پرونده‌ها و

جدول ۱- نتایج تحلیل وضعیت دعوت و بهره‌گیری از اساتید و کارشناسان خارجی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز را نشان می‌دهد.

جدول ۱- تحلیل وضعیت دعوت و بهره‌گیری از اساتید و کارشناسان خارجی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز (N=18)		
گویه‌ها	بله: تعداد (درصد)	خیر: تعداد (درصد)
وجود بخش نامه / آیین نامه مدون برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
تعیین حیطه‌های مورد نیاز دانشگاه برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
اولویت بندی حیطه‌های مورد نیاز برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
وجود ضوابط و مقررات مشخص برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
وجود برنامه مدون و مشخصی برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۲ (۱۱.۱)	۱۵ (۸۳.۳)
وجود برنامه مشخص برای طول مدت حضور کارشناسان و اساتید خارجی	۲ (۱۱.۱)	۱۵ (۸۳.۳)
ارسال برنامه‌های اجرایی به کارشناسان و اساتید خارجی	۴ (۲۲.۲)	۱۴ (۷۷.۸)
تعیین رابط (Focal Point) برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۲ (۱۱.۱)	۱۶ (۸۸.۹)
تعیین فرایند شفاف و مشخصی برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
مطابقت برنامه‌ها و فعالیت‌های کارشناسان و اساتید خارجی با نیازهای میزبان	۵ (۲۷.۸)	۱۳ (۷۲.۲)
اخذ مجوزهای مورد نیاز برای دعوت و حضور کارشناسان و اساتید خارجی	۸ (۴۴.۴)	۱۰ (۵۵.۶)
تعیین کارشناس رابط جهت هماهنگی امور برای دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۳ (۱۶.۷)	۱۵ (۸۳.۳)
متناسب بودن مدت اقامت کارشناسان و اساتید خارجی با برنامه‌های پیش بینی شده	۷ (۳۸.۹)	۱۱ (۶۱.۱)
گزارش اولیه توسط رابط در زمان و محتوای پیش بینی شده ارائه گردیده است.	۱ (۵.۶)	۱۷ (۹۴.۴)
وجود مستندات پایانی برنامه دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
تعیین شاخص‌هایی برای ارزیابی برنامه دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
انجام نظرسنجی از شرکت‌کنندگان در برنامه‌های کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)
نظرسنجی از کارشناسان و اساتید خارجی در پایان دوره	۰	۱۲ (۶۶.۷)
ارائه گزارش کامل (نتایج نظرسنجی، نتایج ارزیابی و...) در پایان دوره توسط رابط	۰	۱۲ (۶۶.۷)
بازخورد نتایج و نحوه برگزاری به مسئولین و کارشناسان و اساتید خارجی	۰	۱۲ (۶۶.۷)

اولویت‌بندی، برنامه‌ریزی، ارزشیابی، نظر سنجی، بازخورد، و غیره حتی حداقل موارد نیز رعایت نشده است.

همانطور که در جدول ۱ دیده می‌شود، اکثر موارد در هیچ یک از دعوت‌ها از اساتید و کارشناسان خارجی رعایت نشده است. به طوری که در هیچ یک از موارد آیین‌نامه،

جدول ۲- نشان‌دهنده نتایج تحلیل وضعیت برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت برای دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی تبریز در ۷ حیطه مورد بررسی می‌باشد.

جدول ۲- تحلیل وضعیت برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت برگزار شده برای دانشجویان خارجی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز			
گویه ها	بله N(%)	گویه ها	بله N(%)
الف- بایگانی مستندات دوره های آموزشی کوتاه مدت	*	ج- اطلاع رسانی دوره های آموزشی کوتاه مدت	*
فرد خاصی مسئولیت بایگانی اطلاعات دوره را بر عهده دارد.	۰ (۰)	مسئول مشخصی برای اطلاع رسانی وجود دارد.	۰ (۰)
مستندات مربوط به حیطه های اداری- مالی موجود است.	۰ (۰)	شرح وظایف مکتوب برای مسئول اطلاع رسانی وجود دارد.	۰ (۰)
سوابق مکاتبات انجام شده در برگزاری دوره موجود است.	۰ (۰)	درج فراخوان حداقلی یا هفته قبل در صفحه خانگی روابط بین الملل	۰ (۰)
فهرست اسامی و شرح وظایف دست اندر کاران موجود است	۰ (۰)	فراخوان حاوی اطلاعات کامل دوره می باشد.	۰ (۰)
رونوشت صورتجلسات کمیته های برگزاری موجود است.	۰ (۰)	اطلاع رسانی به صورت الکترونیکی و غیر الکترونیکی انجام گرفته است.	۰ (۰)
سوابق نظر سنجی از فراگیران موجود است.	۰ (۰)	د- ثبت نام دوره های آموزشی کوتاه مدت	*
سوابق ارزیابی از فراگیران موجود است.	۰ (۰)	مسئول مشخصی برای ثبت نام وجود دارد.	۰ (۰)
سوابق تحلیلهای انجام گرفته نظر سنجی ها موجود است.	۰ (۰)	شرح وظایف مکتوب برای مسئول ثبت نام وجود دارد.	۰ (۰)
رونوشت/اصل فیش هزینه ثبت نام فراگیران موجود است.	۰ (۰)	فرم ثبت نام به دوزبان فارسی و انگلیسی وجود دارد.	۰ (۰)
فهرست اولیه پرداخت های پرسنلی موجود است.	۰ (۰)	فرم ثبت نام در صفحه خانگی روابط بین الملل وجود دارد.	۰ (۰)
رونوشت خلاصه گزارش مالی دوره موجود است.	۰ (۰)	پرداخت هزینه ثبت نام به صورت الکترونیکی می باشد.	۰ (۰)
نسخه/رونوشتی از کارت شناسایی فراگیران موجود است.	۰ (۰)	گزارش نهایی وضعیت ثبت نام وجود دارد.	۰ (۰)
نسخه ای از بسته های آموزشی ارائه شده موجود است.	۰ (۰)	و- منابع آموزشی دوره های آموزشی کوتاه مدت	*
برنامه آموزشی تفصیلی دوره موجود است.	۰ (۰)	منابع آموزشی برای فراگیران تهیه شده است.	۰ (۰)
لیست حضور و غیاب فراگیران موجود است.	۰ (۰)	منابع آموزشی به صورت چاپی و الکترونیکی وجود دارد.	۰ (۰)
مشخصات فراگیران موجود است.	۰ (۰)	بسته های آموزشی در اختیار فراگیران قرار گرفته است.	۰ (۰)
فهرست مربیان و مدرسان دوره ها موجود است.	۰ (۰)	منابع مورد استفاده در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفته است.	۰ (۰)
رونوشت گواهی های صادر شده برای فراگیران موجود است.	۰ (۰)	کیفیت و تناسب منابع آموزشی بررسی شده است.	۰ (۰)
رونوشت گواهی های صادر شده برای مدرسین موجود است.	۰ (۰)	لوازم التحریر مناسب به همراه بسته های آموزشی ارائه شده است.	۰ (۰)
ب- هماهنگی های اداری و تدارک دوره های آموزشی	*	ه- محل برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت	*
مسئول مشخصی برای امور اداری و تدارکات وجود دارد.	۰ (۰)	کیفیت و شرایط محل برگزاری کارگاه ارزیابی شده است.	۰ (۰)
شرح وظایف مدونی برای امور اداری و تدارکات وجود دارد.	۰ (۰)	تابلوهای راهنما جهت نشان دادن محل برگزاری وجود دارد.	۰ (۰)
برنامه زمانبندی مشخصی برای مسافرت فراگیران وجود دارد.	۰ (۰)	ر- گواهی پایان دوره های آموزشی کوتاه مدت	*
فرآیند مشخصی برای ارزشیابی امور اداری و تدارکات وجود دارد.	۰ (۰)	گواهی پایان دوره حاوی اطلاعات کامل می باشد.	۰ (۰)
از فراگیران در مورد امور اداری و تدارکات نظر سنجی شده است.	۰ (۰)	آیا گواهی پایان دوره به موقع ارائه گردیده است.	۰ (۰)

و همچنین تبادل دانشجویان و آموزش‌های مشترک از جمله راهکارهای مؤثر در ارتباطات و همکاری‌های علمی بین کشورهای مختلف می‌باشد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که دانشگاه علوم پزشکی تبریز و مدیریت روابط بین‌الملل آن در این زمینه به طور شایسته و رضایت بخش عمل نکرده است، به طوریکه در ۱۸ مورد دعوت از کارشناسان و اساتید خارجی که در این مطالعه بررسی شدند، در بسیاری از موارد استانداردهای مورد بررسی رعایت نشده بود. در زمینه برگزاری دوره‌های آموزش کوتاه‌مدت برای دانشجویان خارجی وضعیت نامناسب‌تر از این بوده به طوری که در دوره‌های بررسی شده در این مطالعه از ۴۵ سؤال مورد بررسی هیچ یک از موارد رعایت نشده بود. فتحی و اجارگاه به نقل از انجمن بین‌المللی اولویت اول ارتباطات بین‌المللی دانشگاه‌ها از جابه جایی دانشجویان و استادان به عنوان (فتحی و اجارگاه و همکاران، ۲۰۱۲).

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که در ۷ حیطه مورد بررسی هیچ یک از گویه‌های مورد بررسی در هیچ یک از دوره‌های آموزشی کوتاه مدت رعایت نشده است.

بحث

هیچ ملتی نمی‌تواند خود را در رشته‌های مختلف علمی بی‌نیاز از دیگر ملت‌ها بداند. هر چه توسعه‌ی کشور کمتر باشد، تشکیل مراکز تحقیقاتی و ارتباط آن‌ها با مراکز تحقیقاتی سایر کشورها ضروری‌تر به نظر می‌رسد. بر اساس سند چشم انداز ۲۰ ساله‌ی جمهوری اسلامی، ایران باید جایگاه اول اقتصادی و علمی را تا سال ۱۴۰۴ در بین کشورهای همسایه، خاورمیانه و آسیای میانه کسب کند و این امر بدون داشتن همکاری‌های علمی با سایر کشورها به اولویت‌بندی، برنامه‌ریزی، ارزشیابی، نظر سنجی، بازخورد، و غیره حتی حداقل موارد نیز رعایت نشده است. منظور ارتقای کیفیت نیروهای انسانی ناممکن به نظر می‌رسد. دعوت از کارشناسان و متخصصان صاحب نظر سایر کشورها و تبادل تجربیات بین محققان و اساتید کشورهای مختلف

نتیجه‌گیری

امروزه به دلیل تخصصی و چند رشته‌ای شدن مباحث علمی امکان کسب تخصص و مهارت لازم در تمامی حیطه‌های دانش امری غیرممکن به نظر می‌رسد. امروزه کشورها و سازمان‌های آموزشی برای غلبه بر این مشکل به استفاده از تجربیات و توانمندی‌های اساتید و متخصصان سایر کشورها که در حیطه‌های خاصی مهارت و توانمندی دارند، روی آوردند. دعوت از اساتید و کارشناسان خارجی و ارسال دانشجو برای گذراندن دوره‌های خاص و کسب توانمندی‌های ویژه از مهمترین این رویکردها می‌باشد. متأسفانه بررسی عملکرد دانشگاه علوم پزشکی تبریز نشان داد که این دانشگاه در این حیطه‌ها عملکرد خوبی نداشته است، لذا با توجه به اهمیت و جایگاه مدیریت روابط بین‌الملل و استفاده از تجربیات سایرین، انجام برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های اثربخش و کارآمد جهت بهبود و بهره‌وری روابط بین‌المللی امری اجتناب ناپذیر می‌نماید. در این راستا اعمال کنترل‌ها و نظارت‌ها در برگزاری این دوره‌ها، تربیت و آموزش افرادی متخصص جهت برقراری روابط بین‌الملل و فراهم ساختن امکانات و شرایط مناسب می‌تواند راهگشا باشد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان بر خود فرض می‌دانند که از مسؤولان محترم معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تبریز و سایر عزیزانی که ما را در انجام این مطالعه یاری فرمودند تقدیر و تشکر به عمل آورند.

References

- Arefi, M 2005, Strategic curriculum development in higher education, Tehran: *Shahid Beheshti Publication*. (In Persian)
- Bain, O, Luu, D, Madeleine, F 2006, Students on the move: The future of international students in the United States, USA: *ACE Center for International Initiatives*.
- Fathi Vajargah, K, Ebrahimzadeh, E, Farajollah, M, et al 2011, the process of international ization of curriculum by distance education approach in higher education of Iran: A new approach in educational administration, *Q J Res Plan High Educ*, Vol.1, No.2, Pp.11-14. (In Persian)

در این زمینه کشورهای اروپایی درصدد افزایش تعداد دانشجویان خارجی خود بوده‌اند و طرح‌هایی اجرا کرده‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به بیانیه‌ی بولونیا که ابتکار عمل ۴۵ کشور است که هدفشان هماهنگی نظام‌های آموزش عالی و افزایش جابه‌جایی دانشجویان، محققان و متخصصان در اروپا است (بین و همکاران، ۲۰۰۶). طرح اراسموس از جمله‌ی موفق‌ترین برنامه‌های اتحادیه اروپا در زمینه‌ی جابه‌جایی دانشجویان خارجی است که از سال ۱۹۸۷ شروع شد (عارفی، ۲۰۰۵) و طرح کلمبو از سال ۱۹۵۰ در نیوزلند شروع شد و به جذب دانشجویان خارجی پرداخت به طوری که در سال ۲۰۰۳ بیش از ۱۱۷ هزار دانشجوی خارجی در این کشور مشغول به تحصیل بودند (اسمیت و رای، ۲۰۰۶). با نگاه کلی به برنامه‌های فوق و سایر برنامه‌ها و سیاست‌های کشورهای دیگر متوجه می‌شویم که کشورهای اروپایی و توسعه‌یافته اهمیت بسیار زیادی به تبادل تجربیات اساتید و دانشجویان کشورهای مختلف قائلند و در این راستا برنامه و سیاست‌های بسیار خوبی طراحی و اجرا نمودند در حالی که نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که دانشگاه علوم پزشکی تبریز در راستای تبادل اساتید و دانشجویان و استفاده از تجربیات و توانمندی‌های آن‌ها عملکرد مناسبی نداشته است.

در مطالعه‌ی خراسانی و زمانی منش در سال ۲۰۱۲ چهار راهبرد ارتباطی، سیاسی، خدماتی و دانشگاهی در توسعه روابط بین‌المللی دانشگاه‌ها مؤثر شناخته شدند. در مطالعه‌ی فوق برگزاری کنفرانس‌ها و کارگاه‌های بین‌المللی و مشترک با سایر دانشگاه‌ها، داشتن برنامه‌ها و سیاست‌های مدون و مناسب، تبادل اطلاعات مناسب با سایر دانشگاه‌ها از گزینه‌های مناسب برای مدیریت روابط بین‌المللی و جهانی شدن دانشگاه‌ها اشاره شده است که نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که دانشگاه علوم پزشکی تبریز در هیچ یک از حیطه‌های فوق عملکرد مناسبی نداشته است. از نقاط ضعف مطالعه‌ی حاضر منبع جمع‌آوری داده‌ها می‌باشد، در این مطالعه داده‌های مورد نیاز از پرونده‌ها و مستندات موجود و مصاحبه با مسؤولان برگزاری دوره‌ها و دعوت از اساتید خارجی استخراج گردید که ممکن است به دلیل ناقص بودن پرونده‌ها و مشکل یادآوری اطلاعات در نتایج مطالعه تأثیرگذار باشد. بنابراین بهتر است در مطالعات آتی داده‌های مورد نیاز به صورت آینده‌نگر و از طریق مشاهده در حین برگزاری دوره‌ها و دعوت از اساتید و یا سایر برنامه‌های مشابه جمع‌آوری گردد.

- Knight, J 2006, Internationalization of higher education: New directions, new challenges, Paris: *International Association of Universities*.
- Landry, R, Amara, N, Pablos-Mendes, A, et al 2006, The knowledge-value chain: A conceptual framework for knowledge translation in health, *Bull World Health Organ*, Vol. 84, No.8, Pp.597-602.
- Leask, B 2004, Internationalization outcomes for all students using Information and Communication Technologies (ICTs), *J Stud Int Educ*, Vol.8, Pp.336-351.
- Majdzadeh, R, Nedjat, S, Gholami, J, et al 2009, Research collaboration in Tehran University of Medical Sciences: two decades after integration, *Health Res Policy Syst*, Vol.7, Pp.8.
- Sharghi, A 2009, Globalization of higher education and international scientific cooperation, *Cult Eng Mag*, Vol.3, Pp.31-32. (In Persia).
- Smith, L, Rae, A 2006, Coping with demand: Managing international student numbers at New Zealand universities, *J Stud Int Educ*, Vol.2, No.11, Pp.20-26.
- Fathi Vajargah, K, Arefi, M, Zamani Manesh, H 2012, A study of barriers of admission of foreign students to higher education universities and institutions, *Q J Res Plan High Educ*, Vol. 62, Pp.1-15. (In Persian)
- Glauco, D, Case, P 2003, Rethinking the Internationalization Agenda in UK Higher Education, *Journal of Further Higher Education*, Vol.27, No. 4, Pp.383-398.
- Grunzweig, W, Rinehart, N 2002, Rockin' in red square: Critical approaches to international education in the age of cyber culture, *Munster: LIT Publisher*.
- Hanney, SR, Gonzalez-Block, MA, Buxton, MJ, et al 2003, The utilisation of health research in policy-making: concepts, examples and methods of assessment, *Health Res Policy Syst*, Vol.1, No.1, Pp.2.
- Henke, R 2000, Final report. Proceedings of the International conference on social science and governance, Mar 20-21; Zeist , Netherlands.
- Khorasani, A, Zamani Manesh, H 2012, Effective strategies in internationalization of Universities and institutes of higher education in Iran, *Iranian Quarterly of Education Strategies*, Vol.5, No.3, Pp.3-9. (In Persian).

The Analysis of Situation within International-Relations Management in Terms of using Foreign Scholars and Experts and Holding Training Courses for Foreign Students at Tabriz University of Medical sciences

Alireza Farajollahi¹

Abolghasem Amini^{2,*}

Mohammad Reza Rashidi³

Abbas Shahbazi⁴

Saber Azami-Aghdash⁵

¹: Faculty member, Medical Education Research Center, Department of Medical Physics, School of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

²: Faculty member, Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

³: Faculty member, Research Center for Pharmaceutical Nanotechnology (RCPN), Department of Pharmacology, School of Pharmacy, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

⁴: Faculty member, Research Center of Infectious and Tropical Diseases, Department of Parasitology, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

⁵: PhD student, Health management and economics research center, Department of health service management, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Abstract: The present study tended to review the current situation of the international relations management filed in terms of using foreign scholars and experts and holding continues training courses for foreign students at the Tabriz University of Medical sciences during the Years 2005-2010. In this descriptive study, two checklists were designed and used for obtaining the data. Of the two check lists, one was used for situation analysis of the inviting foreign scholars and experts and the other was taken into account for analysis of holding short-term training courses for foreign students through literature review and the panel meetings of the experts and there were also a total of 65 questions. Census sampling method was used to evaluate the foreign scholars and holding training courses for foreign students. Then, the results showed that Tabriz University of Medical Sciences has performed poorly in inviting foreign scholars and experts. Therefore, none of these regulations, prioritization, planning, evaluation, survey, and feedback was considered even at the minimum level. Further, in terms of holding short-term training courses for foreign students were reviewed; none of the desired statements was met in short-term training courses neither.

Keywords: situation analysis, foreign experts, training courses, foreign students, Tabriz University of Medical Sciences.

*Corresponding author: Faculty member, Medical Education Research Center, Department of Medical Education, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

Email: draamini@yahoo.com